FAKTA
5B/2018
express

VARFÖR ÅKA UTOMLANDS, VARFÖR ÅTERVÄNDA TILL FINLAND?

Enkät för dem som studerar för en högskoleexamen utomlands

BAKGRUND

Högskolestuderande är internationellt eftertraktade experter. De är också internationellt rörliga: Enligt OECD:s statistik studerar fem miljoner människor utanför sitt hemland[1] .

I Finland finns det en oro över om vi kan hålla kvar utbildade experter. Finland har länge varit mottagande part i internationell mobilitet för examensstuderande, eftersom cirka 20 000 utlänningar studerar i våra högskolor. FPA:s studiestödsstatistik visar dock att även antalet finländare som studerar för en examen i utländska högskolor har börjat öka: läsåret 2006–2007 var de cirka 4 000, läsåret 2015–2016 redan 8 000.

Vad är det som får ungdomar att åka utomlands för att studera? Hur ser Finland ut i deras ögon? Har de planer på att återvända till sitt hemland efter studierna?

CIMO (sedan 2017 Utbildningsstyrelsen) startade år 2016 ett utredningsprojekt om finländarnas examensstudier utomlands. I den första projektfasen studerades vilka som åker utomlands och hurdana de är jämfört med de som börjar studera i Finland utifrån FPA:s studiestödsstatistik. Resultatet från denna fas publicerades 2017.

I den andra projektfasen kartlades orsakerna till att studerandena åkt utomlands genom en enkät. Samtidigt insamlades information om upplevelser relaterade till studierna samt studerandenas framtidsplaner och tankar kring att återvända till Finland.

I detta nummer av Fakta Express presenteras de centrala enkätresultaten. Mer information om temat finns sammanställt i en mer omfattande utredningsrapport.

Mer information:

- Suomalaiset tutkinto-opiskelijat ulkomaisissa korkeakouluissa. Tuloksia kyselystä. Raportit ja selvitykset 2018:8
- Faktaa Express 3A/2017: Keitä ovat ulkomaalaisten korkeakoulujen suomalaiset tutkinto-opiskelijat? Tilastotietoja Kelan opintotuen saajista
- www.cimo.fi | Tjänster | Forsknings- och utredningsverksamhet | Finländska examensstuderande utomlands

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

ENKÄTEN UTFÖRDES BLAND STUDERANDE SOM FÅR STUDIESTÖD FRÅN FPA

I slutet av 2016 skickades en enkätinbjudan till närmare 3 800 studerande som hade fått studiepenning, bostadstillägg eller statsgaranti för studielån för högskolestudier utomlands från FPA.

De som får studiestöd för studier utomlands är inte exakt samma grupp som de finländare som studerar för en examen utomlands: en del av dem studerar utan studiestöd och också utländska medborgare kan på vissa villkor få stöd från FPA. I fortsättningen talar vi för enkelhetens skull om finländska examensstuderande utomlands.

SVARARNAS PROFIL

1 422 studerande, dvs. 37,5 % av dem som fick enkäten.

De vanligaste studieländerna

De vanligaste studieområdena

Andra nyckeltal

68 % av svararna studerar första eller andra året

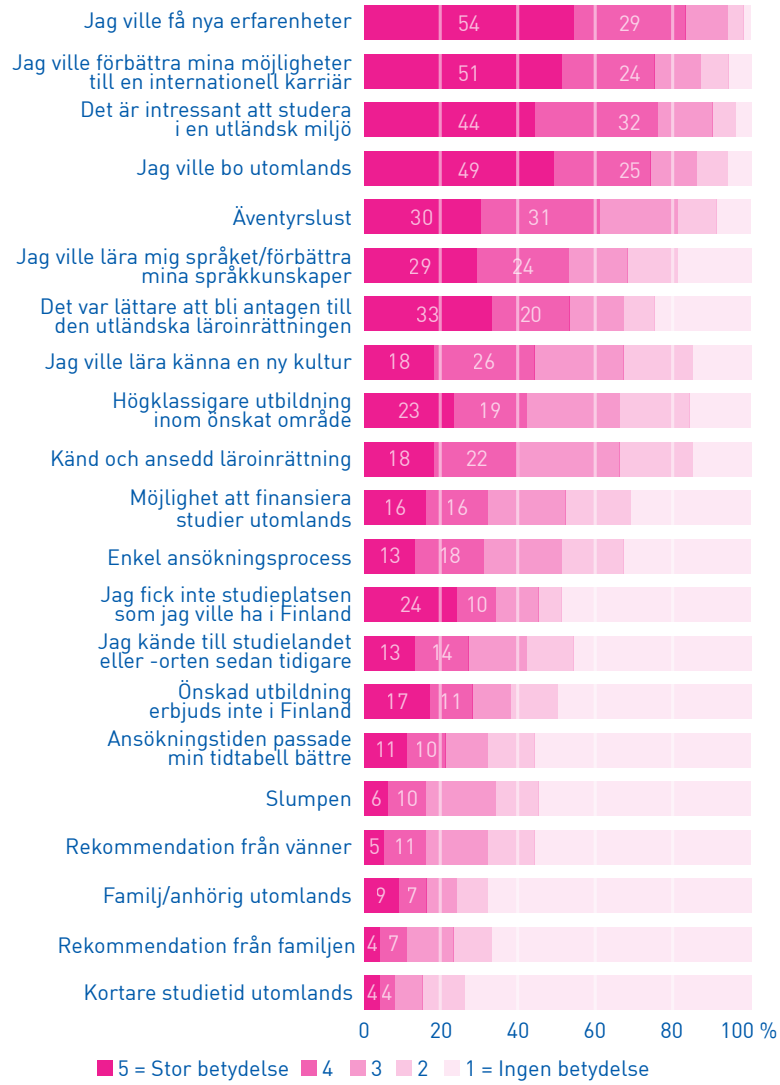
67 % av svararna är mellan 20 och 24 år

80 % är finskspråkiga i genomsnitt 76 % av dem som börjat utomlands

75 % är kvinnor i genomsnitt 64 % av dem som börjat utomlands

VARFÖR VALDES STUDIEPLATSEN UTOMLANDS OCH INTE I FINLAND? (%)

Olika faktorers betydelse i genomsnittsordning

MÅNGA FAKTORER PÅVERKAR ATT STUDERANDE ÅKER UTOMLANDS

Orsakerna till att åka utomlands kan beskrivas med hjälp av s.k. push- och pull-faktorer. Push-faktorerna är något som driver bort personen från hemlandet, till exempel svårigheter att få studieplats. Pull-faktorerna avser något som attraherar i destinationslandet, till exempel nya erfarenheter. Enligt enkäten finns det inte en enskild orsak till studier utomlands, utan flera påverkande faktorer – både sådana som driver bort från Finland och sådana som attraherar utomlands.

De vanligaste orsakerna till att åka utomlands gäller internationell erfarenhet: att få nya erfarenheter, möjlighet till en internationell karriär och en vilja att bo utomlands. Motiv som gäller erhållande av studieplats eller studiernas innehåll var mer sällsynta.

Resultaten är i linje med FPA:s utredning från 2008[2] : även där gällde de viktigaste orsakerna till att åka utomlands internationalisering och att få erfarenheter. Att få studieplats och att komma in enklare var lika viktiga som nu.

FYRA ORIENTERINGAR I ATT ÅKA UTOMLANDS

	SÖKER INTERNATIONELL ERFARENHET	SÖKER BÄTTRE ANTAGNINGS-MÖJLIGHETER	EFTERSTRÄVAR HÖGKLASSIG UTBILDNING	VÄLJER BEKANT ALTERNATIV
	"Jag uppskattar nya erfarenheter och äventyr."	*"Jag vill få en studieplats och bli antagen enklare."*	*"Jag letar efter en känd läroanstalt och ett högklassigt utbildningsutbud."*	*"En bekant plats och människor jag känner. Jag har fått rekommendationer av bekanta att komma hit."*
Orientering:	Den vanligaste orienteringen.	Antingen en mycket viktig eller inte alls viktig orientering.	Den näst vanligaste orienteringen.	Den ovanligaste orienteringen.
De vanligaste studieländerna:	Nederländerna, USA, Storbritannien.	Lettland, Estland och Sverige.	Nederländerna och Storbritannien.	Estland, Tyskland, Österrike. Även ovanligare länder som Kanada, Ryssland, Kina.
De vanligaste studieområdena:	Handel, humaniora och konstämnen, samhällsvetenskaper.	Medicin och veterinärmedicin, även juridik och beteendevetenskap/ psykologi.	Konstämnen, teknik samt turism-, kosthålls- och ekonomibranschen.	Handelsbranschen, vårdbranschen pedagogik, idrottsbranschen och medicin.
Särdrag:	Följer mer än andra med händelser i studielandet och håller kontakt med internationella studerande. Integreras i studielandet bättre än genomsnittet.	Har ofta inte fått motsvarande studieplats i Finland. Arbetar under studietiden i Finland oftare än andra. Följer mer än andra med händelser i Finland och håller kontakten med andra finländska studerande.		Bland dessa finns många studerande som har släkt eller familj i landet eller som har bott där tidigare.

FYRA ORIENTERINGAR UTOMLANDS

Orsakerna till att åka utomlands kan sammanfattas som fyra större orienteringar, typiska inom olika områden och studerande i olika länder. De är också kopplade till hur väl de studerande integrerar sig i studielandet och hur mycket kontakt de har med Finland.

Den vanligaste motiveringen till att åka utomlands är att skaffa internationell erfarenhet.

STUDIEVÄGEN TILL UTLANDET BÖRJAR OFTAST EFTER STUDENTEXAMEN

Vanligtvis åker man till utländska högskolor efter studentexamen som avlagts i Finland. 71 procent av de svarande hade avlagt studentexamen eller motsvarande examen på andra stadiet i Finland.

Rätt få av dem som åker utomlands inleder högskolestudier i Finland. Knappt en femtedel (16 %) hade avlagt en finländsk högskoleexamen innan de åkte utomlands. De flesta av dessa fortsatte med magisterstudier (Master's) utomlands.

Cirka hälften hade en yrkeshögskoleexamen, vilket var vanligt särskilt bland studerande inom ekonomi, teknik, matematisk-naturvetenskapliga området samt vårdbranschen. Cirka en tredjedel hade en lägre högskoleexamen som avlagts vid ett finländskt universitet.

Över hälften (56 %) av dem som svarade på enkäten hade inte sökt motsvarande studieplats i Finland. En tredjedel (34 %) sökte, men kom inte in. Var tionde sökte och fick platsen, men valde utlandet.

STUDIESTÖDET ÄR EN VIKTIG FÖRUTSÄTTNING FÖR ATT ÅKA UTOMLANDS

Enligt enkätresultaten är möjligheten till ekonomiskt stöd ett viktigt incitament för att åka utomlands för att studera. 90 procent av dem som svarade på enkäten ansåg att studiestödet är en viktig eller mycket viktig orsak till deras beslut. Två tredjedelar av de svarande lyfte studielån. Av dem upplevde 87 procent lånet som viktigt eller mycket viktigt för beslutet. Svaren vittnar om att studiestödet är

Över hälften av dem som studerar utomlands har inte ens sökt till en finländsk högskola.

60 %
studerar på kandidatnivå

73 %
studerar på engelska

62 %
studerar i ett avgiftsbelagt utbildnings-program

67 %
finansierade sina studier med studielån

52 %
fick ekonomiskt stöd av sina föräldrar

37 %
använde arbetsinkomster för att finansiera studierna

uppskattat, även om det inte är möjligt att direkt dra slutsatser om hur många som inte hade åkt utan stödet.

Kvinnor, finskspråkiga och de som studerar på kandidatnivå (Bachelor) upplevde att studiestödet och -lånet var mer viktigt än vad män, de som talar andra språk och magisterstuderande gjorde. De som studerar i ett avgiftsbelagt utbildningsprogram ansåg att studielånet är klart viktigare än de som studerar i avgiftsfria program. De som studerar i avgiftsbelagd utbildning finansierade också oftare än andra sina studier med studielån, vilket antyder att lånet används för att täcka läsårsavgifter. Att finansiera studier utomlands med studielån har blivit något vanligare jämfört med FPA:s utredning.

EN RELATIVT UTVALD GRUPP STUDERAR UTOMLANDS

Det finns även strukturella faktorer som inverkar på att åka utomlands och som inte kan utredas genom att fråga studerandena om orsakerna. Att åka utomlands är inte lika naturligt för alla.

Även om en bekant studieplats inte betonas i orsakerna till att åka utomlands, har många svarare tidigare internationell erfarenhet och andra kontakter till studielandet än bara studier. Över hälften (59 %) av svararna hade bott utomlands under en längre tid före de nuvarande studierna. Därtill hade knappt en tredjedel (28 %) en partner eller någon annan familjemedlem i studielandet och en tiondel (11 %) hade släkt i landet.

I den föregående fasen i utredningen studerades de som studerar utomlands i ljuset av FPA:s studiestödsstatistik. Enligt resultaten är det en i viss mån utvald grupp studerande som åker utomlands jämfört med dem som börjar i högskolor i Finland. Andelen kvinnor,

Många av dem som åker utomlands har tidigare erfarenhet av att bo utomlands eller familjeband till studielandet.

Ofta täcks högskolans läsårsavgifter med studielån.

VANLIGAST ÄR STUDIER PÅ ENGELSKA, PÅ KANDIDATNIVÅ OCH I AVGIFTSBELAGDA UTBILDNINGSPROGRAM

Av dem som svarade på enkäten studerade 60 procent för kandidatexamen och resten för magisterexamen. Kandidatstudierna var vanliga särskilt inom humaniora och konstämnen, medan magisterstudier var vanliga inom medicin och veterinärmedicin. Största delen (73 %) studerade på engelska, även i andra än engelskspråkiga länder. Två tredjedelar av dem som studerade i Sverige studerade på svenska.

De som besvarade enkäten uppgav att de studerar på heltid och i genomsnitt 38 timmar per vecka. De ansåg att studierna var rätt arbetskrävande – medicine studerande ansåg att studierna var mest arbetskrävande, medan humanister och ekonomie studerande ansåg att de var minst arbetskrävande.

62 procent av dem som svarade på enkäten studerade i ett avgiftsbelagt utbildningsprogram. Avgiftsbelagd utbildning var särskilt vanligt i Nederländerna, Lettland och USA samt inom veterinärmedicin, konst och juridik.

Alla som svarade på enkäten finansierade sina studier med FPA:s studiepenning. Därefter var de vanligaste finansieringsformerna studielån (67 %), egna besparingar (58 %) samt stöd från föräldrarna (52 %). Merparten (73 %) av svararna hade arbetat under studierna. Det vanligaste var att arbeta under ledigheten, något som två tredjedelar av svararna hade gjort. Knappt en fjärdedel arbetade också vid sidan av studierna. Arbetet vid sidan av studierna utförs oftast i studielandet, medan arbete under ledighet oftast utförs i Finland.

svenskspråkiga och personer som talar något annat språk än finska samt personer bosatta i Nyland är högre bland dem som åker utomlands än bland dem som studerar i Finland. Bland dem som åker utomlands finns även något fler av dem vars föräldrar har sammanräknade inkomster i den högsta kategorin, över 150 000 euro.

EN STOR DEL TÄNKER ARBETA EFTER AVSLUTADE STUDIER

Hälften av dem som studerar utomlands hade för avsikt att söka jobb och drygt en tredjedel fortsätta studera efter de pågående studierna. Populariteten för fortsatta studier har ökat jämfört med CIMOs enkät för 15 år sedan[3] , där 59 procent av svararna ansåg att jobbsökning och 29 procent ansåg att fortsatta studier är det mest sannolika alternativet.

Nivån på de nuvarande studierna påverkar planerna, eftersom en stor majoritet av magisterstuderande hade för avsikt att börja arbeta. Å andra sidan är också utbildningsområdet av betydelse, eftersom det inom teknik och vårdbranschen var många som planerade att börja söka jobb redan efter kandidatstudierna.

BARA EN FJÄRDEDEL TROR ATT DE KOMMER ATT ÅTERVÄNDA TILL FINLAND

De som svarade på enkäten var osäkra gällande sitt kommande bostadsland. Närmare hälften av dem kunde ännu inte säga var de kommer att bosätta sig efter sina nuvarande studier. En fjärdedel trodde att de kommer att återvända till Finland medan en femtedel trodde att de kommer att stanna kvar i studielandet. Ovissheten har ökat något jämfört med CIMOs utredning från år 2003, eftersom bara cirka 30 procent av dem som svarade på enkäten då inte kunde nämna sitt kommande bostadsland.

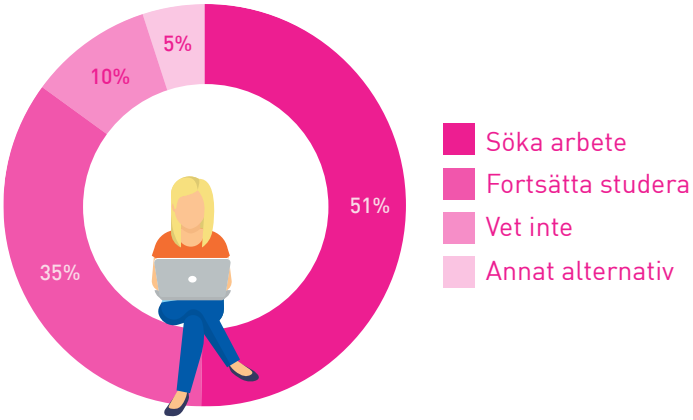
Studiernas slut verkar förmodligen ofta som något avlägset, eftersom större delen av svararna studerade första eller andra året. 38 procent av dem som tror att de kommer att ta examen inom ett år kunde dock inte heller nämna sitt kommande bostadsland.

Av dem som tänker börja arbeta efter de pågående studierna planerade en större andel än genomsnittet att återvända till Finland. Bland dem som tänker fortsätta studera fanns på motsvarande sätt färre personer som tänker återvända till Finland.

Orsakerna till att åka utomlands och kontakterna med Finland under studietiden påverkade sannolikheten för att återvända till hemlandet. De studerande för vilka möjligheterna att komma in på utbildningen var en viktig orsak till att åka utomlands trodde oftare än andra att de kommer

VAD KOMMER DU MEST SANNOLIKT ATT GÖRA EFTER DINA NUVARANDE STUDIER?

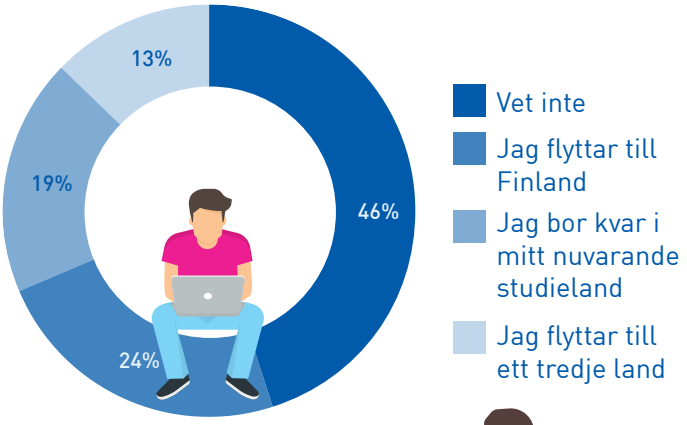
N=1 418

Studerande på kandidatnivå vill ofta fortsätta studera, medan magisterstuderande siktar på arbete.

TILL VILKET LAND KOMMER DU MEST SANNOLIKT ATT SÖKA DIG EFTER ATT DINA NUVARANDE STUDIER HAR SLUTFÖRTS?

N=1 419

Tiden efter studierna präglas av osäkerhet, eftersom hälften av studerandena inte kan nämna sitt kommande bostadsland.

att flytta till Finland, medan de som ville få internationell erfarenhet mer sällan hade planer på att återvända. Studerande som följer lediga arbetsplatser i Finland ansåg att det är betydligt mer sannolikt att de kommer att återvända till Finland. Även studerande som följde nyheter och händelser i hemlandet eller som under ledigheter arbetade i Finland kommer också att återvända till Finland med större sannolikhet än andra.

Å andra sidan minskade andra band till studielandet sannolikheten att återvända till Finland. Studerande vars partner eller andra familjemedlemmar bodde i studielandet planerade mer sällan att återvända till Finland och oftare att stanna kvar i studielandet. Samma gäller dem som hade släkt eller tidigare erfarenhet av att bo i studielandet.

DEN KOMMANDE BOSTADSORTEN VÄLJS UTIFRÅN KARRIÄRMÖJLIGHETER, FINLAND VÄLJS PÅ GRUND AV NATUR OCH MILJÖ

De som studerar utomlands uppgav att de väljer sitt kommande bostadsland i första hand utifrån arbets- och karriärmöjligheterna. Även landets allmänna atmosfär ansågs vara viktig. För Finland är det oroväckande att bara få ansåg att dessa var faktorer som ökar villigheten att söka sig tillbaka till hemlandet.

Finlands fördelar ansågs vara den rena naturen och miljö samt den allmänna levnadsstandarden.

Hur ser Finland ut för dem som studerar utomlands? Studerandena lyfte fram såväl positiva som negativa saker när de fritt beskrev sina tankar om Finland. De vanligaste positiva beskrivningarna gällde landets säkerhet, ett fungerande samhälle och att Finland är ett jämlikt samhälle som stöder sina medborgare.

”Tryggt, jämlikt, rent och pålitligt, saker sköts väl.”

”Jag är stolt över vårt välfärdssamhälle och att bo i England har stärkt min uppfattning om hur viktigt och fantastiskt systemet är.”

Arbetslöshet och dåliga sysselsättningsutsikter var överlägset vanligast i fråga om de negativa synerna. Även ett slutet och trångsynt samhälle samt en allmänt dålig atmosfär nämndes ofta.

”Finland stampar på stället ekonomiskt och är inte ett attraktivt land att arbeta i på grund av dåliga investeringar och utsikter.”

”Tråkigt, kallt, trångsynt, pessimistiskt, kulturellt vakuum.”

Enkäten utfördes i slutet av 2016, då Finland tydligt befann sig i en ekonomisk recession, och svaren torde återspegla de dåvarande stämningarna. Om motsvarande uppfattningar om Finland som ett trångsynt land med dålig sysselsättning lever vidare, kan de utgöra en belastning för Finlands anseende.

FAKTORER SOM MEST ÖKAR VILJAN ATT ÅTERVÄNDA TILL FINLAND

FAKTORER SOM MINST ÖKAR VILJAN ATT ÅTERVÄNDA TILL FINLAND

Källor:

1. OECD (2017): Education at a Glance. OECD Indicators.
2. Saarikallio, Miia & Hellsten, Katri & Juutilainen, Vesa-Pekka (2008): Korkeakoulusta työelämään? Väylänä ulkomainen tai kotimainen tutkinto. Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia 96. FPA:s forskningsavdelning.
3. Garam, Irma (2003): Kun opintie vie ulkomaille. Suomalaisten tutkinto-opiskelu ulkomaisissa korkeakouluissa. Kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO, Occasional Paper 2c/2003.

Utbildningsstyrelsen är ett ämbetsverk inom undervisnings- och kulturministeriets område, som svarar för utvecklingen av utbildning, småbarnspedagogik och främjande av internationalisering.

ISBN 978-952-13-6501-0 (pdf)
ISSN 2242-296X (pdf)
Ombrytning och illustrationer: Infografiker Joel Kanerva

UTBILDNINGSSTYRELSEN
Hagnäskajen 6, PB 380, 00531 Helsingfors, tfn 0295 331 000
Utbildning, småbarnspedagogik, organisation: www.oph.fi
Internationellt samarbete: www.cimo.fi